

CEVES
CENTAR ZA VISOKE
EKONOMSKE STUDIJE
CENTER FOR ADVANCED
ECONOMIC STUDIES

Potencijal i preduslovi za rast MSP sektora u Srbiji

Beograd, 7. april, 2015.

Srpska privreda je privreda malih i srednjih preduzeća

	Broj preduzeća			Zaposlenost			Dodata vrednost		
	Srbija		EU	Srbija		EU	Srbija		EU
	#	Učešće		#	Učešće		Vrednost (Mil EUR)	Učešće	
Mikro	289.551	96,2	92,2	591.101	42,0	29,7	3.549	22,1	21,5
Mala	8.984	3,0	6,5	181.033	12,9	20,6	2.576	16,0	18,6
Srednja	2.103	0,7	1,1	223.367	15,9	17,2	2.808	17,5	18,3
MSP	300.638	99,8	99,8	995.501	70,8	67,5	8.933	55,6	58,4
Velika	488	0,2	0,2	410.403	29,2	32,5	7.144	44,4	41,6
Ukupno	301.126	100,0	100,0	1.405.904	100,0	100,0	16.077	100,0	100,0

MSP - neophodnost, ali i razvojna šansa srpske privrede!

Neophodnost

Prilika

- Javni sektor je predimenzioniran
- Privatni sektor mora da se razvija
  - Mali broj velikih uspešnih preduzeća
  - Usporen priliv stranog kapitala

Srbija mora da se osloni na energiju i stvaralaštvo ogromnog broja ljudi koji su danas **preduzetnici**, ili bi to rado **postali** kada bi privredni ambijent bio **prijatniji**

- MSP sektor otporniji, fleksibilniji i dinamičniji
- MSP su stvorila najveći deo prirasta dodate vrednosti u postkriznom periodu
- MSP doprinose izvozu sa 50%, nakon ubrzanog rasta izvoza, ostvarenog od 2005. godine
- Od 1000 najvećih izvoznika, 60% je iz sektora MSP

Mala privreda – velika prilika

- Nisu sva MSP ista:

	Broj uspešnih preduzeća	Ukupan broj preduzeća	Procenat uspešnosti
Mikro	14.690	54.991	26,7
Mala	5.580	17.411	32,0
Srednja	688	2.720	25,3
Velika	141	779	18,1
Ukupno	21.099	75.901	27,8

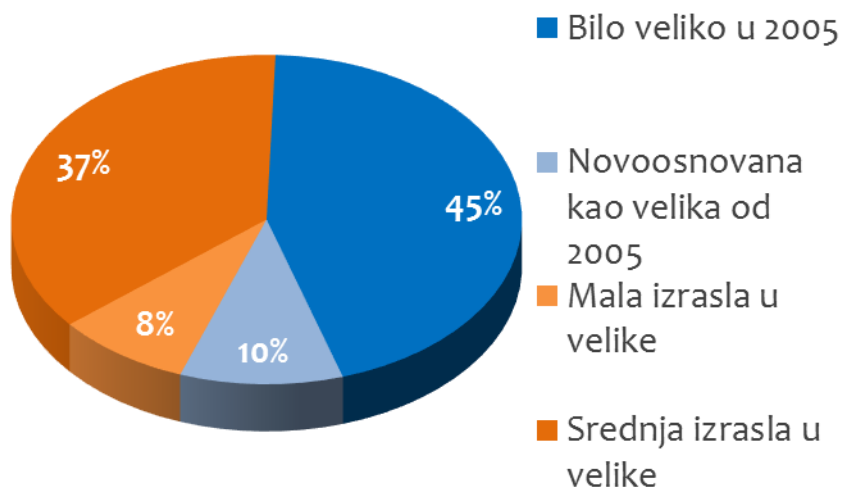
- 20.958 imalo je pozitivno poslovanje i realno raslo 20% godišnje u postkriznom periodu
- Od toga, čak 4.700 (bez trgovine) raslo 40% godišnje

Mala preduzeća mogu da kreiraju značajne promene!

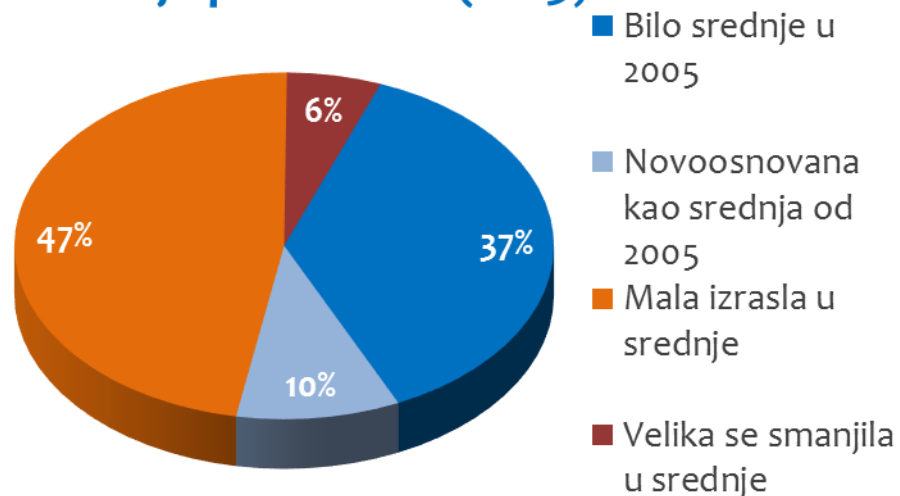

Sastav po veličini preduzeća u vreme nastanka:

Velika preduzeća (2013)

Srednja preduzeća (2013)

Na tom putu, potrebno je „pogurati“ ih, omogućiti dinamičan i neometan rast

- Moraju da rastu i popune rupu koja postoji u srpskoj privredi, pre svega kroz **internacionalizuju poslovanja** – trenutni izvoznici su daleko uspešniji i stabilniji
- Podrška, ne kroz subvencije, već kroz **izgradnju preduzetničkog društva** - promenu svesti i postavljanje jasnih pravila igre, istraživanje i dijalog, obrazovanje, ali i obučavanje državnih službenika
- Razvoj MSP nije u suprotnosti sa uspešnim poslovanjem velikih, niti sa procesom privlačenja stranih investitora – naprotiv
- Dobar ambijent za preduzetništvo = dobar ambijent za SDI
  - Da bismo ga stvorili, moramo to **raditi za sebe**

Horizontalne politike – izgradnja preduzetničkog društva

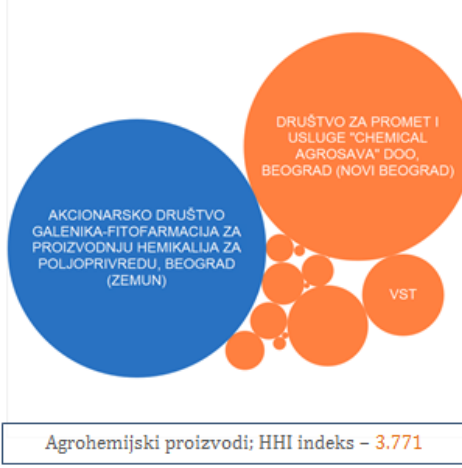
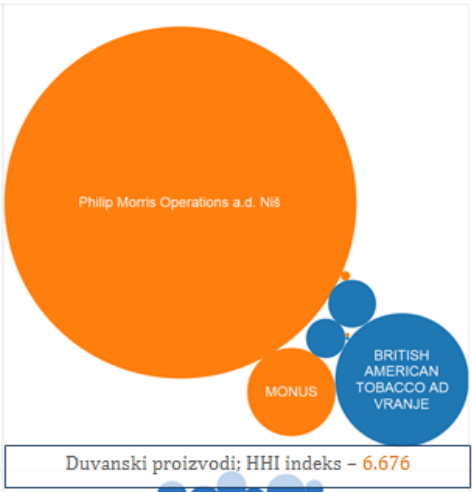

- Uzdati se u **najbolje svetske prakse**, ali prilagoditi ih uslovima srpske privrede!
- Postavljanje **jasnih pravila igre** – druga šansa poštenim, ali i rampa za nepoštene
- Kreiranje **pozitivne slike o preduzetništvu** - slaviti ih kad postanu uspešni!
- Istraživanje – **ključni faktori uspešnosti**
- Bitan i **vertikalni pristup** – podrška industrijama koje su pogodne za razvoj međunarodno konkurentnih MSP

Visoko koncentrisane industrije se ne mogu smatrati pogodnim za razvoj MSP sektora

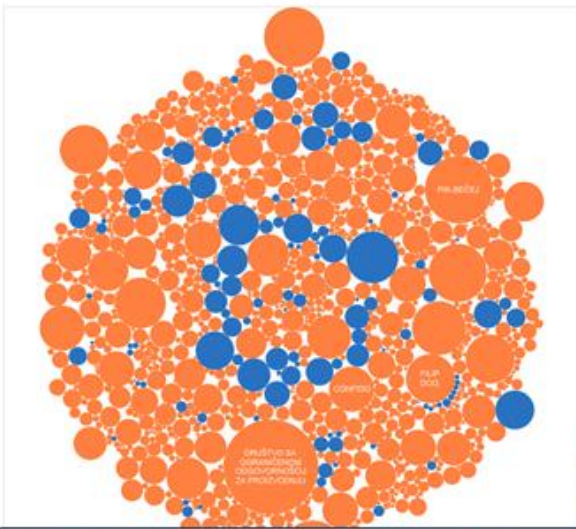
Nivo	Sektor	HHI Indeks
VISOKO	Proizvodnja motornih vozila	9.564
	Eksploatacija sirove nafte i prirodnog gasa	9.301
	Vađenje ruda metala	7.302
	Eksploatacija uglja i lignita	6.744
	Proizvodnja duvanskih proizvoda	6.676
	Vazdušni transport	6.446
	Poštanske i kurirske aktivnosti	6.389
	Aktivnosti finansijskih usluga	5.462
	Državna administracija i socijalno osiguranje	4.580
	Proizvodnja farmaceutskih proizvoda	3.857
	Proizvodnja gvožđa i čelika	3.832
	Proizvodnja agrohemijjskih proizvoda	3.771
	Proizvodnja proizvoda od gume	3.588
	Šumarstvo i seča drveta	3.531
	Proizvodnja koksa i derivata nafte	3.210
Telekomunikacije	2.684	
UMERENO	Proizvodnja dragocenih i obojenih metala	2.459
	Proizvodnja duvanskih proizvoda	2.397
	Proizvodnja biljnih i životinjskih ulja i masti	2.357
	Proizvodnja i distribucija gasa i pare	1.982
	Sportske, zabavne i rekreativne aktivnosti	1.892
	Aktivnosti pružanja informacionih usluga	1.767
	Proizvodnja i distribucija električne energije	1.600
Organizacije sa članstvom	1.514	

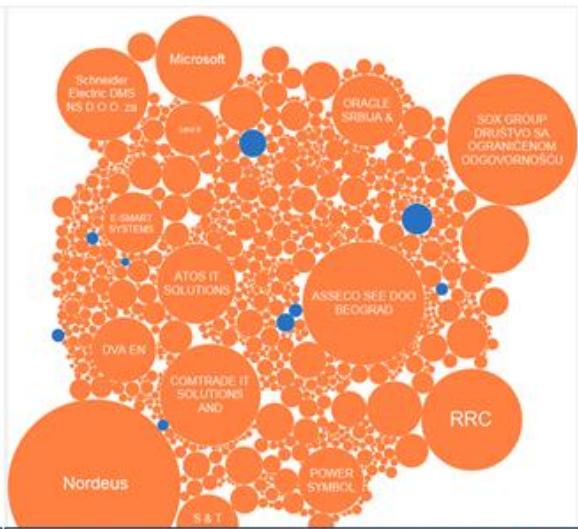

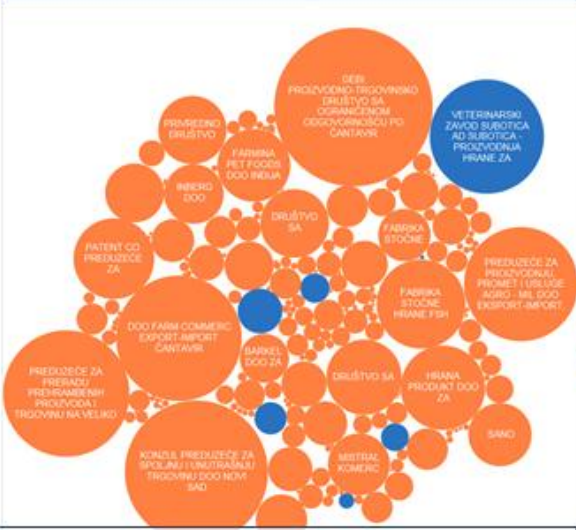
Nisko koncentrisane industrije - veoma pogodno okruženje za razvoj MSP

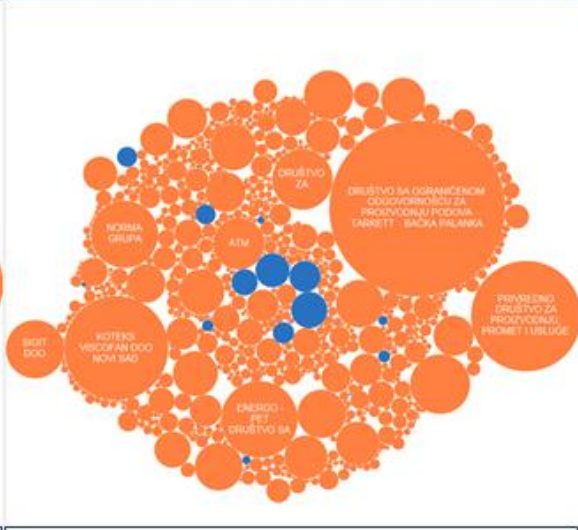
Proizvodnja gotovih jela; HHI indeks - 465

Računarsko programiranje; HHI indeks - 329

Jednogodišnje i dvogodišnje biljke; HHI indeks - 65

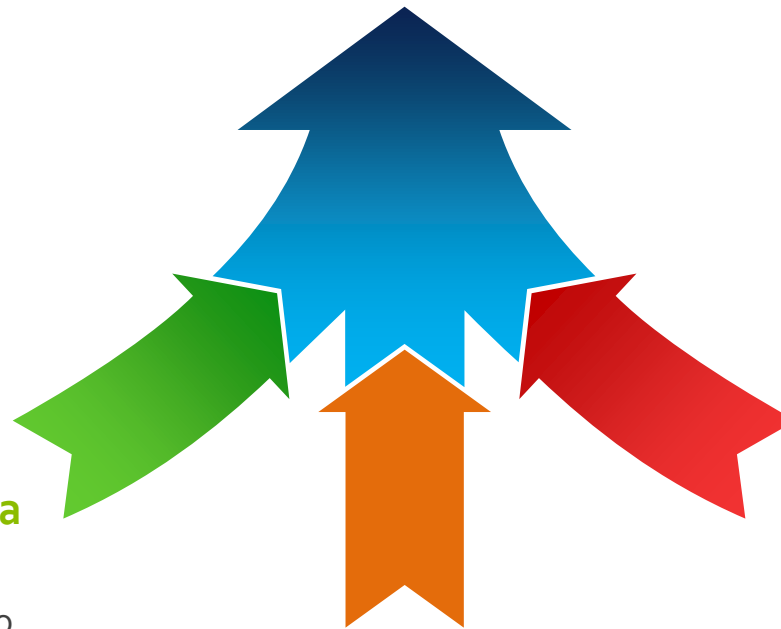

Proizvodnja proizv. od plastike; HHI indeks - 460

Recept za oporavak srpske privrede

Efektivna podrška rastu MSP sektora

Analiza na nivou sektora

Kreiranje prilagođene i precizno usmerene podrške konkurentnim sektorima, u cilju neutralisanja, ili barem ograničavanja efekta barijera koje stoje na putu njihovom razvoju i iskorišćavanju potencijala za rast

Analiza na nivou firmi

Identifikovanje ključnih faktora uspešnosti na nivou firmi, a zatim i kreiranje politika koje će podstaći njihovu ponudu i produktivnije korišćenje

Analiza inostranih tržišta

Jačanje ekonomskih veza između (potencijalno) konkurentnih srpskih firmi i atraktivnih, ali nedovoljno iskorišćenih inostranih tržišta.

CEVES
CENTAR ZA VISOKE
EKONOMSKE STUDIJE
CENTER FOR ADVANCED
ECONOMIC STUDIES

Hvala na pažnji!

nemanja.sormaz@ceves.org.rs

Centar za visoke ekonomske studije
Takovska 23-25
office@ceves.org.rs
www.ceves.org.rs